

Mihailo Kandić**MIRA I SAVA SANDIĆ, vajari, 12 poklon—skulptura**

januar—februar 2006.

Pišući o izložbi keramike Aranke Mojak iz Sremske Kamenice 1986. u Kragujevcu ("Nežno o drami"), primetili smo da njeno delo, posvećeno nezvaničnoj kragujevačkoj himni, "Krvavoj bajci" Desanke Maksimović, kragujevačkom krvavom oktobru 1941, streljanim đacima, "podseća na ugođaj koji je ostvarila Mira Sandić pre godinu—dve u beogradskom Grafičkom kolektivu, prikazujući svoju sitnu plastiku prepunu ljupkosti i bezazlene poetičnosti".

Izložba poklona u 2006. Mire Sandić (1924) i njenog bračnog i umetničkog partnera Save potvrđuje ta zapažanja, čak su zajednička za oba umetnika. I Sava Sandić (1915) svoju skulpturu, koju je poklonio kragujevačkom muzeju (nastalu između 1976. i 2000, Mire Sandić između 1971. i 2000), formira kao metaforu o lepom, ugodnom, prijatnom, intimnom. Ostvaruje plastičnu sagu kroz likovnu realizaciju, umetničko delo koje nije samo to što jeste, artefakat. Nije ni ono što se često navodi kod umetnika kao svojevrsni likovni dnevnik. Pre svega je istina, lakanovci bi rekli događaj, nutrenje koje nadire iz dubina skulpture.

No, ova skulptura ne dovršava se na tom ličnom događaju, kao nešto svojstveno jedino autoru i što je bez autora nemoguće, izgubljeno. Tematska naracija vajara Sandićevih je ponajviše otvoreni model asocijacije, transparentan imitativno—metaforički govor ostvaren jezikom figurativnog, prepoznatljivog. Istovremeno čudnog, bajkolikog, metafizičkog, ali i sveta koji nas okružuje i koji je redovno potisnut iz naše mnogo rigidnije i traumatičnije stvarnosti.

Otuda bikovi koji su se uhvatili u rogove, zatim ceo hor pevača, tema koju prvi put valjda ostvaruje jedan skulptor, mačak Ljutko koji se elegantno proteže, aktovi u biblijskoj temi "Drvo života".

Savu Sandića (1915), koji prvi put izlaže u Kragujevcu, upoznajemo kao vrsnog vajara one skulpture koja je negovala figuru i figuraciju u srpskoj plastici. Skulpturu Mire Sandić poznajemo ne samo sa kragujevačkih izlaganja, poslednji put sa retrospektivne izložbe članica ULUS—a i ULUPUDS—a iz 2004, nekadašnje osmomartovske, već i po poklonu Muzeju u Šumarica, "Stećku malim čistačima obuća" od pre dve decenije. Uz poklon od 12 skulptura (5 Mire Sandić i 7 Save Sandića) Kragujevac se može pohvaliti da raspolaže još jednom zavidnom umetničkom kolekcijom savremenih srpskih likovnih umetnika.